Ljubljano, kjer naj stopi s hrvaškimi in slovenskimi tovariši v zvezo ter pripravi vse potrebno za izlet. Profesor Živanović se že te dni napoti v Zagreb in Ljubljano. Kakor čujemo, se nameravajo Hrvati po posetu srbskih profesorjev v Zagrebu pridružiti le-tem, tako da bodo srbski in hrvaški profesorji skupno posetili svoje slovenske tovariše v Ljubljani.

** **Nov ravnatelj.** Profesor na državni realki v VI. dunajskem mestnem okraju dr. Artur Brandeis, je imenovan ravnateljem drž. realke v Trstu.

** **Umrl** je v Brežicah p. Bernard Vouk, ki je bil svoječasno ravnatelj novomeške gimnazije, dokler so bili na tem zavodu učitelji patri frančiškanskega reda. Pater Vouk je bil na glasu kot izboren matematik.

** **Matura odpravljena?** — Po „Edinosti“ posnemljemo: Pred nekaj tedni je bilo čitati, da je v Ljubljani zbor srednješolskih profesorjev enoglasno sprejel resolucijo za odpravo mature. Ta sklep je zbudil občo pozornost pri vseh, ki imajo opraviti s šolo. In o tem sklepu vlada javno mnenje: skrajni čas je že, da se odpravi to strašilo! To bi se bilo zgodilo že pred par leti, ko so nekoliko reformirali način poučevanja na naših srednjih šolah in je odpadlo, oziroma priraslo k maturi par novosti. Takrat so bila mnenja o odpravi mature različna. Eni so branili njeno ohranitev, češ, naj ostane ta naprava, ki nudi rezultat tega, česar se je naučil dijak tekom več let; drugi pa — in teh je ogromna večina — so bili nasprotnega mnenja in so zastopali mnenje, naj to uvedbo odpravijo. No, zmagali niso niti eni niti drugi, razen par izpremememb je ostalo vse pri starem in so se razmere tupatam celo poslabšale. Zaželjenega uspeha od mature pa le ni in ga ne bo. Kaj čudo torej, če so prišli vsi profesorji do sklepa, ki smo ga gori omenili. Branilcev matura nima, imela jih bo še manj, vnetih pristašev pa ni dobiti nikjer! Mi je tudi ne moremo braniti, ko ni nič drugega nego prazno strašilo brez vsakega praktičnega smisla Da bi dijak na maturi pokazal svoje znanje, pridobljeno tekom sedmih ali osmih let — to se nam zdi nemožno! Niti tekom daljšega časa ni možno spoznati dijakovih zmožnosti, pri maturi pa naj bi se zgodilo to tekom par minut. Ta nazor nasprotuje človeškemu razumu in vsi razlogi, ki naj bi govorili zanj, so ničevi in smešni. A koliko škode prinaša ta nesmisel naši mladini! Misel na maturo greni dijaku življenje od začetka pa do konca, in vse to — brez potrebe. — Ob misli na maturo se vsakdo stresa, posebno pa zadnje leto in zadnje čase pred njo. Človek ne more ni jesti ni piti, razum se mu napenja, in konec vsemu temu je prerani grob za marsikoga, zakaj matura je pogoj njegove ekzistence! — Tega vsega pa bi ne bilo treba, če bi maturo odpravili. Posledice bi bile ugodne v vsakem oziru. Prav je, da dobi vsakdo, kar mu gre. Tu pa žanje neredkokdaj to, česar ni nikoli sejal in mu je naklonil le dober slučaj; drugi pa vidi vkljub mnogostranskemu naporu vse svoje nade izgubljene, ker ni otrok dobre usode. In to naj bi bila pravica? — Koncem sedmega ali osmega leta naj vidi naš dijak svoje resnične, svojemu delu primerne uspehe, njegove usode pa naj ne odločuje trenutek slučaja strašila, ki nosi naslov mature! Še nekaj. Zadnja leta kaže zdravstveno stanje srednješolske mladine kaj slabo lice. Vzrokov za to je več, in skrbni očetje pri naučnem ministrstvu si belijo glave, kako bi se dalo odpomoči temu žalostnemu pojavu? Sklepajo to in ono, izdajajo to in ono odredbo, a vse ostaja pri starem. Da bi pa uvedli neobhodno potrebne telesne vaje, to jim noče v glavo. Kakor se vidi, jim primanjkuje dobre volje in odločnosti, s samimi sklepi pa se ne da nič opraviti! — Prva stvar je vendar zdravje. Otroka je treba vzgojiti duševno in tudi telesno; in to je velikanskega pomena za ves človeški rod! V tem oziru smo še daleč nazaj za vzornimi šolami severnih držav. Zraven tega pa se vrši pri nas vse jako počasi, tako da prihaja pomoč šele tedaj, ko je prepozno. S prihodnjim šolskim letom bi se dala odpraviti matura in uvesti bi trebalo zdravstvene reforme; a oboje ostaja le na papirju, ali se izvršuje čez desetletja, kakor je pri nas. Morale bodo izlepa ali izgrda zavladati šolske razmere, ki bodo res imele znamenje prosvete, pečat napredka.

Politiški pregled.

* **Vseslovanska razstava v Pragi.** Po daljši razpravi med češkimi poslanci in ministrskim predsednikom Benerthom je vlada dala Čehom zagotovilo, da ne bo stavila nikakih ovir za leto 1912 nameravani vseslovanski razstavi v Pragi. Razstavo namerjajo prirediti v velikem slogu.

* **Izza kulis ob aneksijski krizi.** V Ašu je govoril poslanec Wolf o dispozicijah nemške armade ob bosenski krizi. Tri dni poprej, ko je odstopil srbski prestolonaslednik, je obvestila Nemčija Rusijo, da je Nemčija vse pripravila, da mobilizuje svojo armado. Rusija in Angleška pa še nista verovali, da Nemčija resno misli. Nato je naročila Nemčija vojaškim pooblaščencem v Peterburgu, če pride do vojne med Avstrijo in Srbijo, da takoj zasedeta dva saška armadna zbora Češko, da zadušita eventualno revolucijo. Nadalje je obvestil rusko vlado, da je že tudi pripravljena bavarska armada, da odrine na južno avstrijsko mejo, ker namerava Italija zasesti Trst in Trident. Obenem je javil zastopnik Nemčije, da je tudi vse pripravljeno za vojno proti Rusiji. Nato niso imeli Rusi več veselja do vojne.

* **Črna internacionala se pripravlja.** Češki klerikalni „Čech“ je objavil uvodnik, v katerem na široko in dolgo piše o „Uniji“, mednarodni organizaciji klerikalcev. Ideja se je porodila na Angleškem, propagirajo jo pa posebno na Francoskem. Organizacija bo ustanovila mednarodni sekretariat, zbirali se bodo fondi, iz katerih se bodo plačevali stroški za obrambo duhovnikov in katoliške vere. Vsak član bo moral plačati na leto eno krono. Mednarodni komite, ki bo sestojal iz škofov, duhovnikov in lajikov, bo vodil ves aparat. Predsednik bo od papeža imenovan kardinal. Zdaj pa naj poreko naši klerikalci, da so narodni. Klerikalizem je mednaroden in direktno nasprotuje narodnostni ideji. Upajmo pa, da tudi ta mednarodna organizacija ne bo rešila klerikalizma.

* **Društvo za slovansko kulturo v Moskvi** je poslalo profesorju Masaryku presrčno pisano pismo, v katerem se mu zahvaljuje za njegovo potegovanje Slovanom v prilog. Pismo pravi, da se društvo popolnoma strinja z nalogami in tudi s sredstvi, ki jih uporablja Masaryk v posameznih slučajih. Zlasti mu izreka priznanje za pogumno obrambo srbskih in hrvaških bratov v stvari falsifikovanih dokumentov.

* **Ruski plemiči proti Židom.** V Petrogradu so imeli te dni ruski plemiči shod, na katerem so sklenili resolucijo, ki v nji zahtevajo, da se Židov ne sprejema v ruske javne službe in se jim ne dovoli vstopa v državne urade ter da tudi ne morejo postati poslaniki. Ravno tako naj se jim odvzame možnost priti v vojaške službe.

Učiteljiščni vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

(Dalje.)

Ravnotako bi bilo potreba uvesti naraščaj v drugo gospodarsko podjetje naprednega učiteljstva, v „Učiteljsko tiskarno“.

Potreba bi bilo buditi smisel zadružništva. Razložiti zakone, na podlagi katerih se razvija stanovsko zadružništvo, uvesti že naraščaj v principe zadružništva. Potreba seznaniti naraščaj s pravili in nameni, ki jih ima učiteljstvo pri tiskarni. Nadalje bi bilo tudi v tem oziru izkušati vzgojiti vsaj par tovarišev strokovno in bi zato bilo uvajati naraščaj v vodstvo takih podjetij. Razložiti bi bilo stanje, v katerem se podjetje nahaja, in zbujati smisel za nadaljni razvoj podjetja, t. j. za panoge te obrti, oziroma za nove načrte strok, ki bi se priklopile še podjetju. Vzgajati naraščaj za stanovsko gospodarsko delo, da širi smisel zanje, to je pa naloga naše stanovske vzgoje, ki ne bo nikdar prenehala, iz katere se pa pač lahko naše stanovsko gospodarsko življenje vedno bolj krepi in razširja.

In gospodarski načrti, ki jih ima še izvesti naraščaj, so Učiteljska bolniška blagajna, Morsko zdravilišče, zavarovalnica za življenje, gospodarska zadruga in še razna druga gospodarska podjetja, za katera bi bilo buditi smisel in katerih načrte, izdelovati pravila in proučevati pot do njih bi moral že sedanji naraščaj.

Tovariši! To bo naše delo, tu je velika točka naše stanovske vzgoje, in pričakovati ne smemo pomoči ali pa vsaj opore od zunaj bodisi od katerekoli strani; delati bomo morali sami, vztrajno delati, neprenehoma delati in se temeljito prej teoretično pripraviti preden preidemo v prakso, da bo naša praksa tem sigurneja in tem popolnejša. Jasni nam morajo biti načrti, jasna nam morajo biti pota, da bomo sigurno korakali do — uspehov.

Kranjske vesti.

Anton Jeršinović †

Dne 13. t. m. je v 66. letu svoje dobe umrl v Črnomlju Anton Jeršinović, šolski ravnatelj v p., bivši c. kr. okr. šolski nadzornik, lastnik zlatega zaslužnega križca, častni član Belokranjskega učit. društva. — V Črnomlju je služboval 43 let kot učitelj in nadučitelj, obenem pa je bil 28 let okrajni šolski nadzornik za črnomaljski, novomeški in kočevski okraj. Bil je vrl mož neomajnega narodnega in naprednega prepričanja. Nič ni značajnega in uglednega šolnika bolj bolelo, nego sedanje uskoštvo tistega dela učiteljstva, ki ne pozna niti osebne niti stanovske časti. Kot nadzornik je bil pokojni Jeršinović svojemu učiteljstvu prijatelj in svetovalec, ker ni bilo v njem niti trohice policijske ali birokraške nature. Zato smo ga pa vsi ljubili in spoštovali. Požrtvovalno in rodoljubno je bilo njegovo delovanje tudi izven šole. S „Posojilnico“ v Črnomlju, ki ji je bil ravnatelj do svoje smrti, je ustvaril močan zavod, a ob vsaki volilni borbi je storil svojo dolžnost v polni meri. Za prvo zmago sedanjega klerikalca Šukljeta je šel v ogeni z vso močjo, in poleg pokojnega Gangla v Metliki je Jeršinovićeva zasluga, da je Bela krajina dvignila Šukljeta do politiške moči in veljave. V zahvalo je plemeniti Šuklje zatajil svoje prijatelje . . . Ob skromnih svojih dohodkih in z ljubečo podporo soproge Ane je zgledno vzgojil svojih 6 otrok, ter jim ustvaril ugodne eksistence. — Dolgoletnega trpljenja ga je končno rešila smrt. Ave, anima pia! — Cenjeni rodovini naše sožalje!

—r— **Tovarišu Zupančiču**, nadučitelju v Ratečah na Gorenjskem, je umrl sinček Branko. Naše iskreno sožalje!

—r— **Iz dež. šolskega sveta.** Imenujejo se: Fran Flere (nadučiteljem), Neža Detela, oba za Kranjsko goro; Jos. Dolgan, (nadučiteljem) za Studeno pri Postojni; Karel Štravs (nadučiteljem) za Hotederšico; Alojzija Baša za Prem; Friderik Trost, Terezija Peršič, oba za Rako; Marija Zakrajšek za Stopiče; Valentina Vidic za Hine; Marija Jugovic za Žužemberk; Anton Urbančič za Gornje Jezero; Marija Zagorjan za Grahovo; Julija Majer za Bukovje; Viktorija Uršič za Podkraj; Viktor Volk za Dolenjo vas; Leopold Kopač za Postojno; Marija Boštjančič za Goče; Florijan Gostič za Poljane pri Škofji Loki; Ana Jak za Vel. Podlog; Karel Sovré za Radeče; Antonija Štamcar za Korotnice; Viljem Mazi za Igavas; Leopold Levstik (nadučiteljem) za Krško, Frančiška Grošelj za Špitalič. Šole v Žabnici. Velesovem in na Homcu se razširijo v dvorazrednice. Učiteljsko mesto na Bohinjski Beli se iznova razpiše, ker je okr. šolski svet na prvem mestu predlagal Frana Potokarja. Tako bo postal deželni šolski svet prav kmalo nekak eksekutivni odbor za klerikalno maščevanje! — Ustanovitev paralelnih oddelkov na šoli v Studencu se odkloni. Otroci na Igu bodo sedeli še naprej v šoli kakor slaniki v sodu! Slava deželnemu odboru! — V Vel. Bukovci se ustanovi ekskurendna šola. — Učiteljica Julijana Kos se prestavi iz Želimelj na Col. Glede podelitve učnega mesta za nemščino in slovenščino na gimnaziji v Novem mestu se stavijo primerni nasveti. — Na neko pritožbo odreja dež. šolski svet, naj se gimnazijcem pod primernim nadzorstvom dovoli, da se smejo učiti plesati, in sicer tudi — z deklicami. V Novem mestu so bile namreč deklice izključene, kar je bilo ravno tako smešno kakor nespametno. — Josip Bischof se definitivno potrdi ter dobi naslov profesorja. — Upokoji se Miha Kos v Perničah. Julij Kete se predstavi iz Notranjih Goric v Borovnico. Mariji Cepuder v Hrušici se podeli dopust do konca šolskega leta.

Štajerske vesti.

—š— **V Ormožu** je umrl notar dr. Ivan Geršak, star 73 let. Kot jako podjeten je v mlajših in še v poznejših letih uspešno deloval na politiškem in gospodarskem polju. Ko se je leta 1871 dosti govorilo o slovenskih stolicah na graški univerzi, se je tudi dr. Geršak poleg dr. Jos. Kranjca in dr. Ribiča potegoval za začasno docenturo v Gradcu, kjer bi bil predaval civilnopravdni red, menično in trgovinsko pravo. Seveda ni iz teh slovenskih docentur nič postalo, ker državni zbor ni dovolil vsote, ki je bila v to svrho postavljena v proračun. V tistih časih ga je ormoško učiteljsko društvo imenovalo svojim častnim članom. V prejšnjih dobah je bil tudi načelnik okr. zastopa, ki ga je leta 1884 iztrgal Nemcem. Dr. Geršak ima za razvoj orm. okraja velike zasluge, kar hočemo tu pribiti, akoravno ni bil naš pristaš. Notarsko pisarno vodi začasno notar Milan Detiček.

—š— **Enketa za regulacijo učiteljskih plač na Štajerskem** je imela 2. t. m. predposvetovanje in je imela 11. t. m. prvo redno zborovanje. Baje mislijo regulirati po nižjeavstrijskem vzorcu; glej „Pädagogische Zeitschrift“ št. 5 iz 1910. Slovensko učiteljstvo zastopa na poziv deželnega odbora tov. Požegar.

—š— **Od Drave.** V zadnjem času se je večkrat razmotrivalo o uvedbi skioptika v ljudskih šolah. S tem je pač težavna stvar. Dobri aparati stanejo precej denarja, še več pa slike, ker jih mora biti precejšnje število. Lahko se sicer slike izposodijo, pa s tem so zopet — izven raznih stroškov — marsikatere neprijetnosti v zvezi. Vsega tega nam spodnještajerskim učiteljem ni potrebno povsod, ker imamo v osebi g. Josipa Štebiha na Humu pri Ormožu posestnika imenitnega skioptikona in s tem predstavljalca, s katerim smo lahko vsestransko zadovoljni. Ima izvrsten aparat, pri katerem se vsaka nevarnost popolnoma izključuje, in krasne slike, za šolo poseben vzpored poučnega, vzgojevalnega in pošteno zabavnega značaja. Posebne vrednosti so njegove predstave še zaradi tega, ker otrokom vse, kar gledajo, v lepi poljudni, deloma vezani, deloma nevezani besedi natančno razloži, da otroci, kar vidijo, tudi obdržijo in nimajo le trenotnega užitka večkrat dvomljive vrednosti, ampak — trajno korist. Zato tega predstavljalca, ki je po svojem žalostnem telesnem stanju, ko mora hoditi le z berglami, sedaj k temu poklicu prisiljen, vsem tovarišem prav toplo priporočam, da ga po možnosti v njegovem delovanju podpirate in mu s prijaznostjo njegovo žalostno usodo olajšate, ker sebi in svoji stari skrbni materi s tem služi vsakdanje preskrbovanje

Na Humu pri Ormožu, 12. marca 1911.

Anton Porekar, nadučitelj.

—š— **Vseučiliški profesor dr. Mat. Murko** v Gradcu je predlagan na prvem mestu za profesorja slovanske filologije na vseučilišču v Vratislavi.

Goriške vesti.

—g— **Novi šoli.** V seji ožjega in pomnoženega c. kr. okr. šolskega sveta tolminskega so sklenili komisionalni ogled za ustanovitev šole v Trenti in Lomu.

—g— **Slov. deželno kmetijsko šolo** baje premestijo v Rožno dolino proti Ajševici. Tja, kjer je sedaj slovenski, pride laški oddelek.

—g— **Šolo za silo na Trnovem** pri Kobaridu so uvrstili med redne enorazrednice.

—g— **Slovenski otroški vrtec na Blanči.** Pretekli teden so začeli z delom za zgradbo slov. otroškega vrtca na Blanči. Vrtec bo stal ob ulici Barriera. Naj se dvigne kmalu ter prinese obilega dobrega sadu za tamkajšnje ogroženo slovenstvo!

Koroške vesti.

—o— **Boj za slovensko šolstvo na Koroškem.** Občina Št. Daniel je za svoji dve šoli v Strojni in v Št. Danielu zahtevala slovenščino kot učni jezik. Upravno sodišče je uslišalo zahtevo občine. Dež. šolski svet bo moral to razsodbo izvršiti. Kako, to nam pokaže bodočnost.

—o— **Germanizatorsko delovanje nemških jezuitov.** „Slovenec“ piše: Nemški nacionalizem truje zlasti nemško duhovščino na Koroškem. Te dni je vodstvo „Marijanišča“ v Celovcu prepovedalo gojencem, slovenskim gimnazijcem, govoriti v zavodu med seboj slovensko. — Jezuiti v Celovcu se zadnje čase tudi zelo trudijo, da privabijo iz rajha mladeničev v celovško semenišče. Namen te akcije je, v jezikovno mešanih krajih slovensko duhovščino polagoma izpodriniti. Bo treba protiakcije, da se očetom jezuitom ne posreči ta nakana! Je čudno, da so redovniki tako zagrizeni! To pač ni po Jezusovem zgledu! Glasilo koroških krščanskih socielcev „Kärntner Tagblatt“ — pridno priobčuje notice o „Schulvereinu“, v katerem vlada luteranski duh. Mi bi rekli po zgledu nemških omizij: Priestersheil“. — Tako „Slovenec“. Nas zanima predvsem pasus o germanizatoričnem delovanju. Mi pa se ne čudimo prav nič. Čudimo se pa „Slovencu“, da je šele sedaj prišel do tega spoznanja, do katerega smo mi že davno prišli. Mi smo vedno poudarjali, da so ti jezuitje že od nekdaj orodje germanizatoričnih vladnih in drugih krogov in da se moramo zaradi tega dejstva bojevati proti njim z vsemi silami. Zato je bil razumljiv naš odpor proti škofu Naglu, ki je v vsem slušal nasvetom svojega adlatusa, jezuita Volberta, ki je bil pravi prototip germanizatorja. Po najnovejših dejstvih na Koroškem je slednjič tudi „Slovenec“ prišel do spoznanja, da so jezuitje med Slovenci nositelji nemškega zistema, da stoje v službi nemške germanizatorične politike! Želeti bi bilo, da to spoznanje za vedno spametuje „Slovenca“ in tiste, ki jim je glasilo!

Splošni vestnik.

Klerikalci so v Slovencu napovedali boj tudi nepolitiškemu nestrankarskemu listu „Slov. Ilustrovanemu Tedniku“, in sicer samo za to, ker ga tiska „Učiteljska tiskarna“. Motiv klerikalne gonje zoper Učit. tiskarno je grda zavist.

Slovenski Ilustrovani Tednik je za Slovence nujno potreben, ker takega lista še sploh nimamo. Tovariši, tovarišice razširjajte ga, agitirajte zanj in pridobivajte mu naročnikov. Naj ne bo slovenskega kraja, kamor bi ne zahajal Slov. Ilustrovani Tednik in naj ne bo slovenske družine, ki bi ga ne čitala. Naročnina mu je tako nizka, da jo zmore pač vsak; četrtletno 1·80 K.

Kjer Slov. Ilustrovanega Tednika še ne poznate, pišite, da se Vam pošlje na ogled: Naslov: Slov. Ilustrovani Tednik v Ljubljani.

Pojedina pri kronanju angleškega kralja. Kralj Jurij namerava pogostiti o priliki svojega kronanja v kristalni palači v Londonu 100.000 londonskih ubožnih otrok.

Fond za katoliško vseučilišče v Solnogradu. V Solnogradu se je vršil v nedeljo 28. občni zbor društva za ustanovitev katoliškega vseučilišča v Solnogradu. Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da je znašal dne 31. decembra 1910 nabrani fond 3,775.987 K. Tekom zadnjega leta se je fond pomnožil za četrt milijona. — Klerikalci so fond za slovensko vseučilišče uničili, češ, da je tak fond čisto brez pomena, za „katoliško“ vseučilišče ga pa zbirajo. To logiko razume tisti, kdor klerikalce pozna!

Poljedelski pouk med vojaki. Ogrska agrarna korespondenca poroča, da namerava poveljstvo aradskega kr. ogrskega domobran-